

Perucho

Hi ha una biografia oficial de Joan Perucho, segons la qual va nèixer a Barcelona l'any que Miró es féu el famós autoretrat frontal i que Josep Maria de Sagarra estrenava l'Estudiant i la Pubilla. Com en quasi tots els casos de persones que s'ho valen, la biografia oficial de Joan Perucho presenta esquerdes i falles sospitoses. Cal prendre's aquestes biografies oficials com el que són, fulls burocràtics. Per al nostre escriptor, moltes altres dades són vàlides, i poden, substancialment, ésser tan certes com les esmentades abans. Com sabem, en virtut de quina certesa metafísica estem segurs que som allò que ens han dit i no un altre ?

Hem fet recerques i trobem dues possibles localitzacions i dades de naixença de l'home que avui ens acompanya: a la ciutat italiana de Perugia hem trobat, datada el 1791, a l'Archivio Comunale, la partida d'inscripció d'un Giovanni Peruggio, fill d'un "quondam" -és a dir, el pare ja era difunt Giacomo Peruggio, ~~numm~~ cirurgià i segons deien nigromàntic. La inscripció és datada amb posterioritat a la naixença i quan el nen ja tenia un any, i estava sota la cura de Don Chirico Nurundu, que deiva ser un sard qua anva d'ací d'allà, perquè el que és del pare adoptiu no n'hem trobat rastre. El que ha quedat a Perugia és el record del nen Joan Perucho, que només mirant una font feia canviar el sentit del raig, i enfilava aigua amunt el que hauria hagut de ser aigua avall. Ni cal dir que a penes tenia dotze anys el nen Joan Perucho va haver d'abandonar Perugia, ciutat que li havia donat el nom però també la persecució de l'estament eclesiàstic i del Consiglio comunale perquè el creien bruixot i deien que allò que feia amb el raig de la Fontana Maggiore no era molt lleig. Fou aleshores que es devia col·locar de grumet en la nau del valencià Montaner, el qual el féu arribar als nostres rodals.

Entre la gent d'Albinyana, però, vila famosa avui i a la qual està molt vinculat l'escriptor, circula una altra versió: segons aquesta bona gent, el nen Joan Perucho fou trobat, un nadó d'ulls molt oberts, com encara els té ara, sota un garrofer, a l'indret on sol tenir avui habitatge el rinocer ó més gran de la reserva zoològica veïna al possible. Això s'esdevingué ara fa uns quinze anys, que és ^{una edat més} l'edat autèntica acordada a la realitat de ^{que sembla tenir Perucho} Joan Perucho que no pas la que s'en deriva de fer-lo nèixer el 1791 a Itàlia.

Creiem que una sàvia mescla dels tres orígens ens donarien una aproximació força satisfactòria a la realitat última de Joan Perucho. Del qual la repetida i freda ressenya oficial diu que estudià dret i exercí la judicatura. Tota persona amb dos dits de front comprendrà que tot això són qüestions respectables però de segon ordre: Perucho és un escriptor i punt. Diria més, un poeta i punt final i a part.

Un home d'Albinyana, en una visita que vaig fer cap a la part alta de la població, on té la casa Perucho, va respondre'm:

- Sí, viu allí, aquest senyor Perucho que diu. És tot un senyor. Diuen que també és jutge... però, això...

I amb un gest irrepetible de misteri i incredulitat, s'allunyà.

Perucho em vingué a coneixement exactament als anys 40's, a finals, quan vaig subscriure'm a ARIEL, revista de les Arts, que estic segur que ell enyorà. ARIEL fou una aventura de múltiples significats, i ens dugué a molts la certificació que la cultura catalana, quan es refés, no deixaria pas a una banda del camí i la qualitat. I això per obra d'una gent encara molt jove, entre els quals hi havia noms després afirmats en l'art, o en la impulsió cultural, o en la creació literària, com el mateix Perucho. ^{hi havia noms després afirmats en l'art} punt de fer allò que finalment hi faria l'Enric Hardí.

Alguna cosa devia quedar dins l'infant de l'atmosfera quiromàntica i funambulesca del Sard Nurndu, perquè al final del seu primer llibre de poemes, sota la sang, de 1947, declara ja el seu intent de fer-se ell el camí: Defugiré l'enganyadora veu que em crida, -amb amarga memòria- per intentar la llibertat que ignoro -la sola llibertat que ara desitjo.

Semblava haver encetat un ferm camí de poeta i de crític d'art, o si voleu de testimoni vivencial de l'art. Col·labora la premsa, i el 1951 apareix el segon volum de poemes, que li donà una fama estesa i, pels temps que corrien, més esclatant que no la vega de tramvies del mateix any: es tracta de Aurora oer Vosaltres, on per cert hi ha un poema a la ciutat del Segre. El segueixen El Mèdium, on l'esoterisme i el fregadís amb els elements superrealistes apareixen en tensió amb la individualitat creadora que cerca unes coordenades. Finalitza aquesta etapa purament poètica amb El País de les Meravelles. Mentrestant ha escrit en la premsa articles d'art, amb preferència el d'avantguarda: si bé creu en la vigència del clàssic, com Foix "l'encisa el nou". I escriu també en castellà, llengua que ha fet servir molt i molt i a la qual per raons familiars se sent també vinculat.

Hi ha un altre llibres de poemes de Perucho, recent, de finals de 1985, on sota el títol d'Itineraris d'Orient, el poeta ens proposa una visió lluminosa, però no solament d'impacte, sinó reflexiva, de punts del mediterrani oriental, l'URSS, i l'orient pròxim. Hi predominen les drecades ruïnes de la nostra cultura compartida: Micenes, Troia, Istanbul, el Jordà, Capadòcia... amb una sintetitzada assumció de la història, i una dolgada, malenconiosa constatació de l'imperi de la pols: Res ja no hi ha dintre les tombes. Dunes salades del desert oculten --indescifrables làpides, àspids, rostres. Muda, la mort segueix mirant-me", frases que, més ençà del Romanticisme, pressuposen la reflexió de l'esperit culte davant el que fou enorme i avui és no-res: l'ombra de Shelley i el seu Ozimandyas ens acompanya.

Aquest Perucho de greu veu poètica, entra en la prosa amb una passa com de polka ralentitzada, amb compassos intercalats de danses diversíssimes, amb el pols segur d'un navegant expert. I això des de les seves primeres prosas, Diana i la Mar Morta o Les Històries Naturals. El ressò aconseguit per aquests dos llibres esmentats darrerament, publicats a finals de la dècada dels cinquanta, fou immediat i gairebé eixordador entre ~~mhammhhjama~~ la crítica i els lectors més sòlids. Ressò que ha anat estenent-se al compàs de l'aparició de més ampli públic lector: diríem que cada cop més l'obra, en principi coneguda dels gourmets, ^{progressivament} anava baixant la piràmida i captant lectors de més ampli cercle.

Per als qui no s'hagin plantejat una anàlisi del Perucho narrador els podem donar, superficialment, unes claus: el nostre autor s'acara amb el text amb esperit de narrador, però amb una càrrega cultural que li fa nosa: i aquesta nosa es ~~mhammhhjama~~ transforma en multiplicats llàtzers que acompanyen la línia de l'acció: així un personatge pot iniciar el seu camí en el temps ~~mhammhhjama~~ X però dialogar amb algú que no podia haver conegut per raons o cronològiques o tòpiques --en el seu sentit etimològic. Els escenaris li esdevenen tan plens ~~mhammhhjama~~ d'exigències culturals que ell ~~mhammhhjama~~ n'aboca exemples a dojo. La ciència --sobretot la del segle XVIII i XIX-- li ofereix una corrua d'experiències, algunes reals, algunes inventades, com també mostres del món animal o vegetal particularment màgiques, una suma de ^{potències} virtuts curatives o nocivestretes de manuals esotèrics o fins i tot inventats per ell. En la prosa de Perucho la descripció i la narració es mesclen en emulsió, però hi ha poc diàleg, i el dring memmorialista, històricista hi predomina. Si la història com a possibilitat d'escriptura no hagués existit, ell lhauria inventada. I no solament la història, sinó

viuen apareixen com perverses crispacions d'aire als racons de les tristes alcoves o als llarga passadissos de les mansions silencioses". I tant! Tots els fantasmes que tots nosaltres hem vist, així se'hs han manifestat.

Tota la civilització cap en l'òpal d'una copa.

L'home, per ~~mirar~~ trencar el cercle de la vida quotidiana...recorre a l'art, s'evadeix per mitjà de l'art i la ficció, i semia, com a veritables i pròpies circumstàncies meravelloses!

En L'art, el temps és molt breu i com que ha de traduir a tota hora l'index espiritual de l'home, les formes d'expressió s'esgoten ràpidament.

Les aventures del Cavaller Kosmas, de 1981, un , com s'ha dit "joc d'humor i somieigs, mítica i pintoresca recreació d'un món ingenu i hieràtic" parteix del personatge que li d'om nom, un bizanti, que viu alhora una novel·la d'aquest gènere, ço és, complicada, feta de viatges, aparicions, recerques i simbòlics, però situada a Espanya visigòtica. I alhora entra en un món fantàstic, fet de personatges irreals i d'autòmats, els estimats autòmats de Perucho, que també estima les nines i les ombres. ^{i els hobbits de Tolkien} Una obra sucosa, escrita en una de les millors proses de Perucho, neta i transparent, ~~mà~~ lisquent i sàvia.

Com qualificar breuement Joan Perucho? Un fabulador? Un descobridor, un inventor? Poeta, he dit en començar. Ho crec sincerament, encara que modernament faci prosa. Però tal vegada els seus propis mots a tall de confessió m'estalviaran una relliscada més: